

Městský úřad Kolín

Odbor výstavby – stavební úřad

Karlovo náměstí 78, 280 12 Kolín I, e-podatelna: posta@mukolin.cz

tel.: +420 321 748 231, fax: +420 321 720 911, e-mail:

stavebni.urad@mukolin.cz

sídlo odboru: Zámecká 160, Kolín I

Žadatel:	Naše čj.:	MUKOLIN/SU 31282/19-vys
Římskokatolická farnost - arciděkanství Kutná Hora, IČO 464 03 523	Naše zn.:	SU 6912/2019
Jakubská 1	Počet listů:	5
Kutná Hora-Vnitřní Město	Příloh/listů:	0
284 01 Kutná Hora 1		
	Vyřizuje:	Ing. Jana Vyšanská
zast. Ing. Soňa Krejčová, 10.04.1960	Telefon:	321 748 364
Dukelská 204/7	E-mail:	jana.vysanska@mukolin.cz
Žižkov		
284 01 Kutná Hora 1	Datum:	30.05.2019

- kostel Nanebevzetí Panny Marie v Gruntě, který je zapsán v Ústředním rejstříku kulturních památek České republiky pod rejstříkovým číslem 47047/2-3450
- pozemek parc. č. st. 90, katastrální území Grunta
- restaurování nástěnných maleb

Rozhodnutí

Městský úřad Kolín, odbor výstavby – stavební úřad, oddělení památkové péče, jako příslušný orgán památkové péče podle § 25 odst. 1 a § 29 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní orgán“, „památkový zákon“), k žádosti Římskokatolické farnosti – arciděkanství Kutná Hora, IČ 464 03 523, Jakubská 1, 284 01 Kutná Hora, zastoupené na základě plné moci Ing. Soňou Teleckou, nar. 10. 4. 1960, bydlištěm Dukelská 204, 284 01 Kutná Hora, (dále jen „žadatel“), doručené dne 26. 3. 2019 ve věci posouzení restaurátorského záměru a následného restaurování nástěnných maleb kostela Nanebevzetí Panny Marie v Gruntě, na pozemku par. č. st. 90 v katastrálním území Grunta, který je kulturní památkou, zapsanou v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod rejstříkovým číslem (ÚSKP ČR č.) 47047/2-3450, vydává ve smyslu ustanovení § 14 odst. 1, 3, 8 a § 44a odst. 3 památkového zákona, po písemném vyjádření odborné organizace – Národního památkového ústavu, územní odborné pracoviště středních Čech v Praze (dále jen „NPÚ“) toto

závazné stanovisko:

Předmětem žádosti je posouzení restaurátorského záměru a následného restaurování nástěnných maleb v bazilice Nanebevzetí Panny Marie v Gruntě.

Na místě proběhl předběžný průzkum s následujícími výsledky:

Výmalba byla pravděpodobně provedena vaječnou temperou (mikrochemické zkoušky neukázaly pojení barev olejem ani křídlem), technikou secco s použitím zlaté podmalby. Nejméně poškozené jsou malby v presbytáři, nejvíce naopak v bočních lodích. Zásadním důvodem poškození maleb jsou trhliny ve zdivu hlavní lodi (kostel je v havarijním stavu) a s nimi související zatékání dešťové vody. V kostele je zvýšená vlhkost, malby proto v šupinkách odpadávají. V místech použití plátkového zlata se podklad odděluje od omítky. Zvláště problematickou partií je západní stěna s postupně mizející figurální malbou andělů, kde je vodou rozrušena i podkladní omítka, která ztratila soudržnost. Na klenbách se v důsledku zatékání objevily

tmavé skvrny způsobené výluhy, jež prosákly na světlé oblasti maleb a není možné je odstranit, jedinež zaretušovat. V dolních partiích je výmalba poškrábána. Malby jsou pokryty prachovými a mastnými depozity. Problematická místa statických prasklin byla v minulosti vyplněna novou omítkou s příliš vysokým obsahem cementu, která se při dalším praskání vysouvá ven z prasklin. Praskliny navíc byly neodborně přetřeny bílým disperzním nátěrem, jenž výrazně zasáhl do výmalby a překryl ji. Podobně narušily dřívější zásahy i malby v bočních lodích, kde byly malby restaurovány bez respektu k přesným tvarům i původní barevnosti. Oblasti pod figurálními výjevy v čelech lodí jsou přetřeny odstranitelným monochromním nátěrem, který neladí s okolím tak dobře, jako původní odstín. Kromě toho také v bočních lodích zatéká dešťová voda, tempera se uvolňuje od podkladu a v okolí vitráží je odtržena část omítky od zdiva. Na soklu narušuje malbu i omítku zemní vlhkost.

Střídme ornamentální malby v sakristii a boční kapli zřejmě v minulosti opravami neprošly. V sakristii je patrné neretušované překrytí elektroinstalace, dále stopy po zatékání a také odpadávání barevné vrstvy v monochromní části výmalby. Mnohem vážnější je stav maleb v křestní kapli, v níž jsou opět viditelné praskliny na klenbě i stěnách. Vyplavené nečistoty po zatékání tu pozměnily odstíny barev ornamentů, barevná vrstva odpadá a také omítka je nesoudržná.

Za účelem zjištění složení barevnosti proběhl na třech místech odběr vzorku pro stratigrafii a dále odběr vzorku z oltáře jižní kaple kvůli zjištění salinity v kostele. První vzorek pro stratigrafii byl odebrán ze zlacené svatozáře anděla pod kruchtou a pod plátkovým zlatem na olejovém podkladě byly prokázány tyto vrstvy: nažloutlá vrstva s obsahem sádry, pod ní světle zelená s obsahem pruské modři, žlutá vrstva s příměsí zinkové běloby a červeného pigmentu a bílá vrstva s obsahem křídly. Druhý vzorek pocházel z monochromní podkladové plochy pod ornamenty v jižní lodi a ukázaly se v něm dvě vrstvy: žlutá s příměsí zinkové běloby, zeleného a červeného pigmentu a pod ní bílá vrstva podkladu s obsahem křídly. Třetí vzorek byl odebrán z ornamentu na klenbě severní lodí a byly v něm prokázány čtyři vrstvy: na povrchu fialová s příměsí zinkové běloby, pod ní světle zelená s pruskou modří, žlutá s obsahem zinkové běloby a bílá vrstva s obsahem křídly. Vzorek odebraný kvůli zjištění salinity ukázal zvýšenou míru dusičnanů, naopak nízký je obsah vodorozpustných chloridů a síranů.

Restaurátorský záměr se věnuje výmalbě presbytáře, hlavní lodí, bočních lodí a předsíně, sakristie i křestní kaple.

V záměru je navrženo očistit malby štětci a opakovaně fixovat akrylátovou disperzí. Následně finálně čistit houbou, jemnými štětci a skalpely. Sejmутí přemaleb má být prováděno skalpelem a skelným vláknem. Místa prasklin mají být vyplněna metodou hloubkové injektáže, degradovaná omítka zpevněna nástřikem roztoku na bázi esteru kyseliny křemičité a penetrována.

Ve spodních partiích a dalších oblastech s vyplavenými nečistotami je v záměru navrženo odsolení. Dále pak vysekání nevhodné nepůvodní omítky s přílišným množstvím cementu z trhlín ve zdivu a sejmутí jejich přesahujících zbytků skalpelem z maleb. Tato omítka má být nahrazena jádrovou omítkou a vápenným štukem a přetřena vápenným nátěrem pačokem.

Poškozená místa maleb budou podle záměru po provedení přípravných kartin doplněna a retušována přírodními pigmenty, pojenými akrylátovou disperzí Primal SF 16, případně budou barvy po provedení zkoušek pojeny vaječnou emulzí. Chybějící zlacení bude doplněno plátkovým zlatem na mixtioneu.

K žádosti byl přiložen restaurátorský záměr, vypracovaný Akad. mal. rest Romanem Ševčíkem (*Nástěnné malby ve farním kostele Nanebevzetí Panny Marie v Gruntě*, 2019).

Výše uvedený záměr restaurování je z hlediska památkové péče **přípustný**, za splnění těchto základních podmínek, určených v souladu s ustanovením § 10 odst. 3 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí památkový zákon, ve znění pozdějších předpisů:

1. V první fázi veškerých restaurátorských i konzervátorských prací bude provedena fotografická dokumentace stavu jednotlivých částí, které jsou předmětem zásahu.
2. Po postavení lešení proběhne doplňující průzkum. Podle jeho výsledků bude revidován výše uvedený záměr na restaurování.
3. Dle nálezů během prací bude průběžně doplňován restaurátorský průzkum, případně budou odebrány další vzorky pro laboratorní posouzení. Místo odběru bude následně graficky vyznačeno v restaurátorské zprávě. V případě zásadních nálezů bude svoláno komisionální jednání za účasti správního orgánu památkové péče a zástupce NPÚ ÚOP StČ a bude rozhodnuto o potřebě vydání aktualizovaného závazného stanoviska.

4. V rámci stavebních prací a statického zajištění objektu je nutné zajistit malby tak, aby nedošlo k jejich poškození. Konkrétní způsob bude upřesněn na místě před zahájením prací za účasti zástupce NPÚ, provádějího restaurátora a zhotovitele stavby a schválen správním orgánem památkové péče.
5. Vlastník památky bude v průběhu prací svolávat kontrolní dny po dohodě s restaurátorem, správním orgánem památkové péče a zástupcem NPÚ ÚOP StČ. V jejich rámci budou se zástupci památkové péče konzultovány a schvalovány navržené restaurátorské postupy a materiály. Tyto budou posuzovány na základě zkoušek těchto postupů (čištění, zpevnění, retuše apod.).
6. První kontrolní den bude svolán před zahájením prací.
7. Chybějící části ornamentálních maleb budou analogicky doplněny dle stávajících dochovaných částí.
8. K doplnění chybějících částí figurálních maleb (zejména andělů pod kruchtou) si restaurátor vypomůže dobovou dokumentací maleb, dochovanou v Galerii moderního umění v Hradci Králové.
9. Během prací bude pořizována průběžná dokumentace pro restaurátorské zprávy.
10. Ukončení akce proběhne v rámci komisionálního předávacího řízení za přítomnosti zástupce vlastníka, restaurátora, NPÚ – ÚOP StČ a správního orgánu státní památkové péče.

Účastníkem je dle § 27 odstavec 1 písmeno a) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění (dále jen "správní řád"):

- Římskokatolická farnost – arciděkanství Kutná Hora, IČ 464 03 523, Jakubská 1, 284 01 Kutná Hora

Odůvodnění

Městskému úřadu Kolín, odboru výstavby – oddělení památkové péče, jakožto věcně a místně příslušnému správnímu orgánu, byla dne 26. 3. 2019 doručena žádost Římskokatolické farnosti – arciděkanství Kutná Hora, IČ 464 03 523, Jakubská 1, 284 01 Kutná Hora, zastoupené na základě plné moci Ing. Soňou Teleckou, nar. 10.4. 1960, bydlícím v Dukelské 204, 284 01 Kutná Hora, (dále jen „žadatel“), o vydání závazného stanoviska ve věci posouzení restaurátorského záměru a následného restaurování nástěnných maleb kostela Nanebevzetí Panny Marie v Gruntě, na pozemku par. č. st. 90 v katastrálním území Grunta, který je kulturní památkou, zapsanou v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky pod rejstříkovým číslem (ÚSKP ČR č.) 47047/2-3450.

K posouzení výše uvedených prací z hlediska zájmů státní památkové péče je na základě ustanovení § 29 odst. 2 písm. b), e) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů, příslušný Městský úřad Kolín, odbor výstavby – stavební úřad, oddělení památkové péče.

Dnem podání žádosti správní orgán zahájil ve smyslu ustanovení § 44 odst. 1 správního řádu správní řízení. Opatřením ze dne 29. 3. 2019 si vyžádal, v souladu s ustanovením § 14 odst. 6 památkového zákona, písemné vyjádření NPÚ. Vyjádření mu bylo doručeno dne 10. 5. 2019. Na základě tohoto vyjádření a vlastní znalosti předmětné kulturní památky správní orgán rozhodl v souladu s ustanovením § 14 odst. 3 památkového zákona o přípustnosti navržených prací a stanovil podle tohoto ustanovení a podle ustanovení § 10 odst. 3 vyhlášky č. 66/1988 Sb., základní podmínky, za kterých lze práce připravovat a provádět.

Před vydáním rozhodnutí byla vlastníku objektu, jako jedinému účastníku řízení, v souladu s § 36 odst. zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, po telefonické dohodě prostřednictvím emailové korespondence (položka 3a ve spisu) dána možnost vyjádřit se k jeho podkladům. Zástupce vlastníka se s podklady seznámil a připomínky neuplatnil.

Jde o dílo umělecké a uměleckořemeslné, tedy je nutný restaurátorský přístup v příslušné specializaci ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění.

Předmětem památkové ochrany je kostel, márnice, ohradní zeď s branou a pozemky parc. č. st. 90, 91 a parc. č. p. 637. Kostel byl vystavěn v letech 1905-1908 vrchním stavebním radou Rudolfem Vomáčkou a prováděcím stavitelem Janem Sklenářem, kolaudován roku 1909 a superkolaudován a vysvěcen roku 1914. Jedná se o neorománskou trojlodní baziliku se západním dvouvěžím, zakončenou na východě apsidou. Chrám stojí v místě dřívějšího menšího kostela Zvěstování Panně Marii a stejně jako tento předchůdce má

vážné statické problémy. Příčinou se zdá být podloží, jehož nestabilita je zřejmě historicky dána nedalekou těžbou. Vzhledem ke svému umístění v malé obci je chrám nezvykle monumentální dominantou v krajině, přinejmenším v kontextu sakrálních staveb 19. století. Jeho realizace přitom následovala po přepracování původního návrhu Bedřicha Münzbergera na výzvu C. K. Ministerstva kultu, které snížilo kapacitu chrámu na 600 osob.

Ornamentální a figurální výmalba baziliky byla navržena a v roce 1912 po zjednodušení návrhů provedena malířem Františkem Urbanem a jeho manželkou, Marií Urbanovou-Zahradnickou, kteří byli podle dobové korespondence k tomuto úkolu vyzváni královéhradeckým biskupem Josefem Doubravou. Figurální výjevy se nacházejí v konše apsidy, na stěnách a na klenbě presbytáře, v čelech bočních lodí a na západní stěně pod kruchtou. Ostatní malby jsou ornamentální s prvky secese a odkazy na románské malby, zejména ve fantaskních zvířatech a pletencích vycházejících především z rané středověké tvorby severovýchodních zemí. Výmalbu lze charakterizovat pestrými, ale citlivě sladěnými barvami, secesní plošností a propracovanou zdobností oděvů figur.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Gruntě je dokladem dobové snahy o jednotu stavebního slohu v architektuře, vybavení i výmalbě. Výzdoba tu tvoří harmonický celek. V kontextu nástěnných maleb Františka Urbana, neprávem pozapomenutého autora, se jedná o jednu z jeho největších chrámových realizací (spolu s výmalbou baziliky sv. Petra a Pavla v Praze na Vyšehradě a kostelem sv. Petra a Pavla v Mnichově u Mariánských Lázní) a zároveň právě v této zakázce dostali manželé Urbanovi největší svobodu k projevení vlastní invence. V malbách je patrná inspirace dílem Alfonse Muchy a také dobová obliba krajinných motivů, začleněných zde alespoň do pozadí figurálních výjevů. Přestože Urbanovi vzhledem ke slohu stavby napodobili románské ornamenty, výrazně vycházeli ze secese, a to jak v plošnosti, lineárnosti a dekorativnosti, tak ve stylizovaných motivech. Secesní výmalba je přitom v prostředí českých chrámů velmi vzácným jevem, zejména pak v tak velkém měřítku.

V současné době jsou malby velmi ohroženy, a to jak statikou kostela a pohybem kamenných prvků zdí, tak zatékající vodou. K tomu byly v minulosti silně znehodnoceny bílým nátěrem překrývajícím části maleb i nevhodným restaurováním, které v daných místech snížilo kvalitu jejich provedení. Pojetí výmalby je přitom velmi originálním přínosem v dějinách českého sakrálního malířství. Odškrabáním barevné vrstvy i poškozením omítek se toto dílo postupně ztrácí a bez důkladnějšího zásahu v budoucnu reálně hrozí jeho ztráta. Kromě toho si dílo zaslouží být důstojně prezentováno ve své celistvosti.

Správní orgán posoudil žádost ve výše uvedené věci, seznámil se s vyjádřením Národního památkového ústavu a z výše uvedených důvodů byly stanoveny podmínky tak, jak je uvedeno ve výrokové části.

Poučení

Povinnost vlastníků dodržet výše uvedené podmínky rozhodnutí vyplývá ze zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Poučení o odvolání

Proti tomuto rozhodnutí se mohou účastníci řízení odvolat ve lhůtě 15 dnů ode dne jeho oznámení ke Krajskému úřadu Středočeského kraje, odbor kultury a památkové péče, podáním u zdejšího stavebního úřadu.

Odvolání musí mít náležitosti uvedené v § 37 odstavec 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů a musí obsahovat údaje o tom, proti kterému výroku rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu ho napadá a v čem je spatřován rozpor s právními předpisy nebo nesprávnost výroku nebo řízení, jež mu předcházelo. Odvolání jen proti části Odůvodnění je nepřipustné (dle § 82 odstavec 1 a 2 správního řádu).

Odvolání se podává s potřebným počtem stejnopisů tak, aby jeden stejnopis zůstal správnímu orgánu a aby každý účastník dostal jeden stejnopis. Nepodá-li účastník potřebný počet stejnopisů, vyhotoví je správní orgán na náklady účastníka (dle § 82 odstavec 2 správního řádu).

Lhůta pro podání odvolání se počítá ode dne následujícího po doručení písemného vyhotovení rozhodnutí, nejpozději však po uplynutí desátého dne ode dne, kdy bylo nedoručené a uložené rozhodnutí připraveno k vyzvednutí.

V případě doručování prostřednictvím poštovních služeb stanoví § 23 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, že nebyl-li adresát tohoto rozhodnutí zastižen, rozhodnutí se uloží v provozovně provozovatele poštovních služeb, jehož prostřednictvím se doručuje. Jestliže si adresát nevyzvedne uložené rozhodnutí ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy bylo k vyzvednutí v provozovně provozovatele poštovních služeb připraveno, vrátí se rozhodnutí správnímu orgánu, který jej zhotovil.

Upozornění

Vzhledem k tomu, že se jedná o dílo uměleckořemeslné a k jeho umělecké, historické a památkové hodnotě, je nutné, aby veškeré práce byly prováděny restaurátorsky v souladu s § 14a zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči. Prováděním restaurátorských prací je možné pověřit pouze restaurátory, držitele povolení Ministerstva kultury České republiky (MK ČR) na restaurování příslušné specializace. Restaurování kulturní památky může provádět pouze občan České republiky, držitel příslušného povolení MK ČR, nebo příslušník jiného členského státu EU než České republiky, pokud mu byla uznána MK ČR odborná kvalifikace či jiná způsobilost a zároveň uděleno povolení k restaurování v příslušné specializaci, anebo státní příslušník jiného členského státu EU než České republiky, který restaurátorskou činnost provádí ojediněle nebo dočasně v souladu s ustanovením § 14b odst. 2 zákona o památkové péči, a který svůj záměr provést restaurování oznámil Ministerstvu kultury nejméně 30 dnů před zahájením prací.

Restaurátorská zpráva musí být předána zástupci vlastníka, NPÚ a památkovému úřadu. Podoba restaurátorské zprávy je dána ustanovením § 10 odst. 4 Vyhlášky k provedení zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších změn.

Na požádání účastníka řízení opatří Městský úřad Kolín, odbor výstavby, stavební úřad oddělení památkové doložkou právní moci stejnopis rozhodnutí, který byl účastníkovi doručen.

Otisk úředního razítka

Ing. Jana Vyšanská, v. r.
referent oddělení památkové péče
odbor výstavby – stavební úřad
oprávněná úřední osoba

Za správnost vyhotovení

Věra Lapšanská

úřední osoba

Rozdělovník:

Účastníci řízení:

Ing. Soňa Krejčová, Dukelská 204/7, Žižkov, 284 01 Kutná Hora 1

Na vědomí:

Datová schránka

Národní památkový ústav, Valdštejnské náměstí 162/3, Malá Strana, 118 00 Praha 011